

Prof. Dr. Ali EKİN

**DENİZ İŞ HUKUKUNDA
İŞ SÖZLEŞMESİNİN FESHİ
VE SONUÇLARI**
(İş Kanunu Karşılaştırmalı)

Gözden Geçirilmiş 2. Baskı

**FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2025**

Haziran 2025

ISBN: 978-625-5957-81-8

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Topyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye’deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.’ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Sevgili Çocuklarım,
Nur ve Hüseyin Efe EKİN'e...

ÖNSÖZ

İş Kanunu, 4857 Sayılı İş Kanunu olarak bilinen ve 10.06.2003 tarihinde Resmî Gazete yayınlanarak yürürlüğe giren bir kanundur. Deniz İş Kanunu ise 29.04.1967 tarihinde Resmî Gazete yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Belirtilen Kanunlar arasında yürürlük bakımından oldukça uzun yıllar olduğu görülmektedir. Bu kapsamda Deniz İş Kanunu dinamik yapısını kaybederken İş Kanunu'nun dana dinamik yapı içerisinde olduğu görülmektedir. Çalışmamızda, İş Kanunu ve Deniz İş Kanunu'nda iş sözleşmesinin feshi ve sonuçlarını karşılaştırmalı olarak inceleyerek araştırmacılara her iki kanun açısından da aynı anda ulaşabilecekleri farklılıkları sunulmaktadır. Çalışmada, iş sözleşmesinin feshi, işçi ve işverenin hak ve yükümlülükleri, yargılama süreçleri ve uyuşmazlıkların çözümü konuları genel hatlarıyla incelenerek konuyla ilgilenen herkese faydalı olması amaçlanmaktadır.

Çalışmamızın hazırlık sürecinde ve akademik hayatımın tüm aşamalarında maddi manevi hiçbir zaman desteğini esirgemeyen üzerimde emekleri büyük olan değerli hocalarım Prof. Dr. Haluk Hadi Sümer'e, Prof. Dr. M. Fatih Uşan'a ve Prof. Dr. N. Binnur Tulukçu'ya, sevgili eşim Dr. Öğretim Üyesi Ayşegül Ekin'e, bana çalışma imkanı sağlayan mensubu bulduğum Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi yönetimine, asistanlarım Şeymanur Simge Uyumaz ve Eren Yıldız'a, Av. Seyyid Talha Bircan'a, İpek Mengilli'ye ve Zeynep Banu Abdulkakimoğulları'na çalışmamızı kitaplaştıran Filiz Kitabevi çalışanlarına teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ali EKİN

İstanbul 2025

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR CETVELİ	XIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM DENİZ İŞ HUKUKUNA GİRİŞ

§1. GENEL BİLGİLER.....	3
I. DENİZ İŞ HUKUKU KAVRAMI	3
II. DENİZ İŞ KANUNUNUN MEVZUATTAKİ YERİ	4
III. DENİZ İŞ HUKUKUNUN KAPSAMI VE UYGULAMA ALANI	10
IV. DENİZ İŞ HUKUKUNDA KAVRAMLAR.....	20
A. TEMEL KAVRAMLAR.....	20
1. Terimler	20
a. Gemiadamı.....	20
b. Armatör.....	20
c. Kaptan.....	20
d. Gemi Müdürü	21
e. Kılavuz Kaptan	21
f. Zabit	21
g. Tayfa	21

h. Sandal	21
i. Mavna.....	22
j. Şat.....	22
k. Salapurya	22
l. Vapur	22
m. Feribot	23
n. Çektiri.....	23
o. Motorbot.....	23
p. Yat.....	23
q. Palamar Motoru	24
r. Bağlama Limanı	25
2. Önemli Belgeler	25
a. Gemi Tasdiknamesi.....	25
b. Denize Elverişlilik Belgesi	26
c. Yola Elverişlilik Belgesi	27
d. İş Teftiş Belgesi	27
e. Gemi İaşe İzleme Defteri	28
f. Ücret Defteri	28
g. Gemi Jurnalı	28
h. Gemiadamları Listesi.....	29
i. Liman Çıkış Belgesi	30
j. Denizde Çalışma Sertifikası ve Çalışma Uygunluk Belgesi.....	32
k. Finansal Güvence Belgesi	32
B. DENİZ İŞ SÖZLEŞMESİ.....	33
1. Deneme Süresi	34
2. Yazılı Olması Gereken Sözleşmeler	35
3. Deniz İş Hukukunda Sözleşmelere İlişkin Sorular	36
C. ÇALIŞMA BELGESİ	37
1. Çalışma Belgesi Kavramı	37
2. Çalışma Belgesine İlişkin Sorular	38

D. DENİZ İŞ HUKUKUNDA ÇALIŞMA SÜRELERİ VE ARA DİNLENME	39
1. Çalışma Saatleri	39
2. Ara Dinlenme	41
3. Çalışma Süresi ve Ara Dinlenmesine İlişkin Sorular	48
V. DENİZ İŞ KANUNUNDA İŞ KANUNUNA ATIF YAPILAN DÜZENLEMELER	50
A. DENİZ İŞ KANUNU'NDAKİ DÜZENLEMELER ve İŞ KANUNU KARŞILIĞI	50
1. Engelli ve eski hükümlü çalıştırma	50
2. Asgari ücret	53
3. Ücret kesintisi.....	54
4. Denetim ve teftiş	55
B. TÜM KANUNLAR KAPSAMINDAKİ İŞÇİLERE UYGULANACAK İŞ KANUNU HÜKÜMLERİ.....	56
1. Analık halinde çalışma ve süt izni	56
2. Asgari ücret	57
VI. İDARİ PARA CEZALARI	58
VII. DENİZ İŞ HUKUKUNDA SÜRELER	61

İKİNCİ BÖLÜM

DENİZ İŞ SÖZLEŞMESİNİN FESHİ VE İŞÇİLİK ALACAKLARI

§2. FESİH ve FESİH SONRASI İŞÇİLİK ALACAKLARI	65
I. İŞ SÖZLEŞMESİNİN FESHİ.....	65
A. HAKLI NEDENLE BİLDİRİMSİZ FESİH	67
B. İŞÇİ TARAFINDAN HAKLI NEDENLE FESİH.....	68
C. İŞVEREN TARAFINDAN HAKLI NEDENLE FESİH	69
D. HAKSIZ FESİH	70
E. GEÇERLİ NEDENLE BİLDİRİMLİ FESİH (İŞ GÜVENCESİ).....	71

F. DENİZ İŞ HUKUKUNDA FESİHLER	72
1. Kanunda Yer Alan Fesihler.....	72
2. İş Güvencesine İlişkin Fesih.....	77
G. FESİHLERE İLİŞKİN SORULAR	81
II. FESHE BAĞLI İŞÇİLİK ALACAKLARI	84
A. KIDEM VE İHBAR TAZMİNATI	84
1. Kıdem Tazminatı	84
2. İhbar Tazminatı	91
3. Kıdem ve İhbar Tazminatına İlişkin Sorular	93
B. YILLIK İZİN ÜCRETİ VE DİĞER ÜCRETSİZ İZİNLER	96
1. İş Kanunu’nda Yer Alan Düzenlemeler	96
2. Deniz İş Kanunu’nda Yer Alan Düzenlemeler.....	101
3. Deniz İş Kanunu’nda Yıllık İzin Konusunda Anayasa’ya Aykırlık Sorunu.....	104
4. Ölüm, Doğum ve Ücretsiz İzinler	106
5. Yıllık İzne İlişkin Sorular	108
III. FESHE BAĞLI OLMAYAN İŞÇİLİK ALACAKLARI	110
A. FAZLA MESAI	110
1. Fazla Mesai Hesabında Dikkate Alınacak Yüzdelik Oran.....	119
2. Fazla Çalışma Hesaplaması.....	128
3. Deniz İş Kanunu’nda Fazla Çalışmaya İlişkin Sorular.....	130
B. ULUSAL BAYRAM VE GENEL TATİL VE HAFTA TATİLİ	134
1. Ulusal Bayram ve Genel Tatil	134
2. Hafta Tatili.....	135
3. Hafta Tatili ve Genel Tatil Ücreti Hesaplaması	137
4. Hafta Tatili ve Genel Tatil İçin Sorular	139
IV. FAİZ TÜRLERİ.....	140

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DENİZ İŞ HUKUKUNDA YARGILAMA

§3. DENİZ İŞ YARGISI	145
I. KAYNAKLAR	145
II. DAVA ŞARTI ARABULUCULUK.....	146
III. GÖREVLİ ve YETKİLİ MAHKEME	150
A. GÖREVLİ MAHKEME	150
B. YETKİLİ MAHKEME	158
IV. TARAF SIFATI.....	161
V. YARGILAMA USULÜ.....	163
VI. İSPAT YÜKÜ.....	166
A. GENEL KURAL	166
B. İSPAT YÜKÜNDE GENEL KURALIN İSTİSNALARI	168
C. OLAĞAN DURUMUN AKSİNİN İSPATI	168
D. İSPAT YÜKÜNÜN KANUNLA DÜZENLENDİĞİ DURUMLAR	168
VII. KARİNELER.....	169
A. KANUNİ KARİNELER.....	169
B. FİİLİ KARİNELER	170
SONUÇ	171
KAYNAKÇA	173
GÜNCEL HALİYLE DENİZ İŞ KANUNU	181

KISALTMALAR CETVELİ

AB	: Avrupa Birlięi
AY.	: Anayasa
AYM.	: Anayasa Mahkemesi
DİK.	: Deniz İş Kanunu
HMK.	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
IMO	: Birleşmiş Milletler Denizcilik Örgütü
İK.	: İş Kanunu
İMK.	: İş Mahkemeleri Kanunu
KKY.	: Kılavuz Kaptanlar Yönetmelięi
MARPOL	: Gemilerden Kaynaklanan Kirlenmeyi Önleme Uluslararası Konvansiyonu
MLC	: Denizcilik Çalışma Sözleşmesi
SOLAS	: Denizde Can Güvenlięi Uluslararası Sözleşmesi
STCW	: Gemi Adamlarının, Eğitim Belgelendirme ve Vardiya Tutma Standartları
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TMK.	: Türk Medeni Kanunu
TTK.	: Türk Ticaret Kanunu
UBGT.	: Ulusal Bayram ve Genel Tatil
YİY.	: Yıllık Ücretli İzin Yönetmelięi